

Sygn. akt VII U 847/16

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 sierpnia 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy  
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marcin Graczyk

Protokolant: protokolant sądowy Urszula Kalinowska

po rozpoznaniu w dniu 24 sierpnia 2016 r. w Warszawie

sprawy E. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o wcześniejszą emeryturę (z warunków szczególnych)

na skutek odwołania E. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z dnia 17 maja 2016 r. znak: (...)

z dnia 30 września 2015 r. znak: (...)

1. zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że przyznaje E. K. prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 1 września 2015 roku,
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. na rzecz E. K. kwotę 540,00 złotych (pięćset czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,
3. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w przyznaniu świadczenia.

**Sygn. akt 847/16**

## UZASADNIENIE

Pełnomocnik odwołującego E. K. w dniu 7 grudnia 2015 r. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 30 września 2015 r., znak : (...) odmawiającej E. K. prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Odwołujący zaskarżył przedmiotową decyzję w całości i wniósł o jej zmianę, przeprowadzenie dowodów z zeznań strony, zeznań świadków J. M., K. K., T. J. i P. Z. oraz z dokumentów( książeczka wojskowa, świadectwo pracy wystawione przez Zakłady (...) S.A z dnia 1.września 2003 r., akta ubezpieczeniowe). W uzasadnieniu odwołania pełnomocnik odwołującego wskazał, że organ rentowy wydał decyzję, która nie odnosi się do podnoszonych okoliczności pracy w gospodarstwie rolnym w okresie od 13 lutego 1972 r. do 31 sierpnia 1973 r. Co więcej, nie uwzględnił okoliczności przerwy w zatrudnieniu spowodowanej powołaniem do odbycia zasadniczej służby wojskowej, podczas gdy praca wykonywana w szczególnych warunkach świadczone w Zakładach (...) S.A została przerwana na skutek przymusowego powołania odwołującego do odbycia zasadniczej służby

wojskowej, która trwała od 24.10 1979 r. do 5.05.1982 r. Po odbyciu służby wojskowej odwołujący podjął powtórnie pracę w w/w przedsiębiorstwie tj. od dnia 6 maja 1982 r., czyli w przepisany okresie ( k. 2-4 a.s. ).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 31 maja 2016 r. wniósł o jej oddalenie na podstawie art. 477<sup>14</sup> § 1 k.p.c. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż odwołujący na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił 25 - letniego okresu zatrudnienia, w tym 15 – letniego wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze oraz nie osiągnął wieku emerytalnego w wysokości 60 lat. Organ rentowy wskazał, iż wnioskodawca wykazał staż pracy na dzień 1 stycznia 1999 r. w wysokości 24 lat, 6 miesięcy i 8 dni, w tym staż pracy w szczególnych warunkach w wysokości 13 lat, 9 miesięcy i 16 dni. Oddział podniósł, iż nie zaliczył do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu odbywania służby wojskowej od 24 października 1979 r. do 5 kwietnia 1982 r., ponieważ okres ten nie jest okresem wykonywania pracy w warunkach szczególnych ( k.15 a.s. )

W dniu 24 czerwca 2016 r. pełnomocnik odwołującego wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 17 maja 2016 r., znak (...) wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, o dopuszczenie dowodu z zeznań stron ograniczając go do osoby odwołującego, dopuszczenie dowodu z dokumentów z akt ubezpieczeniowych oraz o łączne rozpoznanie i rozstrzygnięcie sprawy z odwołania od niniejszej decyzji wraz ze sprawą z odwołania od decyzji ZUS II Oddział w W. z dnia 30.09.2015 r., znak (...) z uwagi na tożsamość podstawy faktycznej i prawnej.

Organ rentowy w wyniku ponownej analizy przedłożonych przez odwołującego dokumentów decyzją z dnia 17 maja 2016 r., znak (...) zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 30 września 2015 r. zaliczając do ogólnego stażu pracy odwołującego okres uzupełniający od 14 lutego 1972 r. do 6 sierpnia 1972 r. pracy w gospodarstwie rolnym rodziców oraz uznał, że warunek dotyczący osiągnięcia wieku emerytalnego przez odwołującego został spełniony w dniu 13 lutego 2016 r. oraz, że odwołujący legitymuje się aktualnie stażem pracy na dzień 1 stycznia 1999 r. w wysokości 25 lat. ( k. 15 a.s. ). Ponadto organ rentowy wniósł o łączne rozpoznanie i rozstrzygnięcie sprawy ze sprawą ubezpieczonego toczącą się w Sądzie Okręgowym Warszawa – Praga w Warszawie pod syg. Akt VII U 847/16, ze względu na przedmiot sporu obu spraw.

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie na podstawie art.219 k.p.c. na rozprawie w dniu 20 lipca 2016 r. postanowił połączyć sprawę o sygnaturze VII U 1018/16 ze sprawą o sygnaturze VII U 847/16 i prowadzić je łącznie pod sygnaturą VII U 847/16.

#### ***Sąd ustalił następujący stan faktyczny :***

Pełnomocnik odwołującego w dniu 23 września 2015r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W., wniosek o wcześniejszą emeryturę wraz z dokumentacją potwierdzającą okresy składkowe i nieskładkowe ( wniosek z dnia 23 września 2015 r. wraz z załącznikami k. 3-25 tom I a.r. )

Organ rentowy po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego ustalił, że ubezpieczony nie spełnia warunku dotyczącego stażu pracy w warunkach szczególnych ( tj. 15 lat pracy w warunkach szczególnych ), gdyż na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił wymaganego okresu takiej pracy. Z tych też względów organ rentowy decyzją z dnia 17 maja 2016 r., znak (...) odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury. Do stażu pracy jako wykonywania pracy w szczególnych warunkach organ rentowy nie zaliczył ubezpieczonemu okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej w okresie od 24 października 1979 roku do 5 kwietnia 1982 r., wskazując iż zgodnie z obowiązującymi przepisami okres zasadniczej służby wojskowej przypadające w okresie od 29 listopada 1967 r. do 31 sierpnia 1979 r. mogą być uwzględnione przy ustaleniu okresu pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy wskazał, iż odwołujący odbył zasadniczą służbę wojskową w okresie od 24 października 1979 r. do 5 kwietnia 1982 r. ( decyzja z dnia 17 maja 2016 r., znak: (...), k.43, tom I a.r. ).

E. K. w okresie od 1 września 1973 r. do dnia 1 września 1993 r. był zatrudniony w Zakładach (...) S.A. z siedzibą w W. na stanowisku uczeń przyzakładowej (...), elektromonter maszyn wirujących, spawacz w pełnym wymiarze czasu pracy, gdzie wykonywał prace przy wytwarzaniu, przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu, remoncie

i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. Ponadto wykonywał pracę przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowodorowym. W okresie od 24 października 1979 r. do dnia 5 kwietnia 1982 r. odwołujący E. K. odbywał zasadniczą służbę wojskową i po jej odbyciu podjął zatrudnienie w macierzystym zakładzie pracy w dniu 6 maja 1982 r. na stanowisku elektromonter maszyn wirujących – spawacz ( świadectwo pracy z dnia 1 września 1993 r., k.5 - 6 , tom II a.r., książeczka wojskowa k. 7, tom II a.r., świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 21 czerwca 2013 r., k. 21, tom I a.r. ).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy o sygn. VII U 1018/16 i sygn. VII U 847/16, w tym w aktach rentowych.

Zdaniem Sądu dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia, są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Dokumenty te nie były przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem wynikające z nich okoliczności należało uznać za mogące stanowić podstawę ustaleń faktycznych w sprawie.

### **Sąd Okręgowy zważył, co następuje:**

Odwołanie pełnomocnika odwołującego E. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 17 maja 2016 r. znak : (...) oraz od decyzji z dnia 30 września 2015 r. znak: (...) jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie.

Art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 z późn. zm.) wskazuje, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1.okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2.okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do Otwartego Funduszu Emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w Otwartym Funduszu Emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Przy określaniu prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie ma żadnej swobody. Prace te ściśle i jasno określone są w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43) – zwane dalej rozporządzeniem w sprawie wieku emerytalnego. Na wykazach prac zawartych we wskazanym rozporządzeniu, nie kończą się jednak ograniczenia dotyczące uprawnień z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Aby daną pracę uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracownik musi ją wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy. Dodatkowo, zgodnie z powołanym rozporządzeniem, aby mężczyzna mógł nabyć prawo do emerytury powinien:

1. posiadać 25-letni okres zatrudnienia, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia);
2. wykonywać pracę wymienioną w wykazie A (Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego), będącym załącznikiem do rozporządzenia;
3. osiągnąć wiek emerytalny wynoszący 60 lat (§ 4 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia) oraz
4. być zatrudnionym przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach (§ 4 ust. 1 pkt. 3 rozporządzenia).

Bezspornym jest, że E. K. ukończył w dniu 13 lutego 2016 r. wymagany wiek 60 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, jak również udowodnił wymaganą ilość okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 25 lat, według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r.

Przedmiotem sporu pozostawało natomiast ustalenie, czy odwołujący posiada na dzień 1 stycznia 1999 r. 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie zaliczył mu bowiem do okresów pracy w warunkach szczególnych okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej od dnia 24 października 1979 r. do dnia 5 kwietnia 1982 r. wskazując iż okres służby wojskowej odbytej po dniu 31 sierpnia 1979 r., kiedy to nastąpiła zmiana art. 108 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, nie podlega wliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy nie podzielił zdania organu rentowego, wskazując iż całkowicie zasadnym jest, że poza okresami faktycznej pracy, do okresu pracy w szczególnych warunkach można zaliczyć również okres odbywania przez odwołującego zasadniczej służby wojskowej od dnia 24 października 1979 r. do dnia 5 kwietnia 1982 r.

Orzecznictwo rozstrzygnęło, że żołnierzowi zatrudnionemu przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (II kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem przed powołaniem do służby wojskowej oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 01 sierpnia 2012 r., III AUa 612/12, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 r., II UK 219/09, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 217/13).

Jak szczegółowo wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów (mającej moc zasady prawnej) z dnia 09 lipca 1981 r., V PZP 6/81, przed dniem 01 września 1979 r. zaliczenie służby wojskowej do zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień uwarunkowane było powrotem pracownika po zwolnieniu ze służby wojskowej do zakładu pracy, z którego został powołany do tej służby, chyba że zmiana zakładu pracy następowała z ważnych przyczyn, określonych w przepisach obowiązującego do dnia 31 sierpnia 1979 r. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. Nr 44, poz. 318 ze zm.), wydanych na podstawie upoważnienia zawartego w art. 107 i innych ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220). Wymienione rozporządzenie określało omawiane kwestie m.in. w § 5 następująco: 1. żołnierzowi, który podjął zatrudnienie stosownie do zasad określonych w § 2-4, wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. 2. Jeżeli żołnierz po odbyciu służby wojskowej podjął zatrudnienie zgodnie z § 3 ust. 3 w innym zakładzie pracy, do okresu zatrudnienia w zakresie określonym w ust. 1 wlicza się także czas zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym był pracownikiem w dniu powołania do służby wojskowej. Omawianych kwestii dotyczy także § 7 wymienionego Rozporządzenia Rady Ministrów.

Od września 1979 r. weszło w życie nowe uregulowanie omawianych zagadnień. Ustawa z dnia 28 czerwca 1979 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony PRL (Dz. U. Nr 15, poz. 97), a także rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 07 września 1979 r. wniosły istotne zmiany w przedmiocie zaliczania do zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień służby wojskowej i poprzedzającego tę służbę okresu pracy. Przepisy te przewidują wyraźnie korzystniejsze dla pracowników (żołnierzy) unormowanie omawianych zagadnień.

Stosownie do art. 120 ustawy o powszechnym obowiązku obrony PRL (Dz. U. z 1979 r. Nr 18, poz. 111) okres odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych pod warunkiem, że pracownik podjął pracę w ciągu 30 dni po zwolnieniu ze służby wojskowej czy w zakładzie, w którym był zatrudniony w dniu powołania do służby wojskowej,

czy w innym, bądź podjął pracę na podstawie skierowania terenowego organu administracji państwowej stopnia podstawowego, a wniosek o skierowanie do pracy złożył w ciągu 30 dni od zwolnienia ze służby.

Treść omawianego przepisu wskazuje, że okres służby wojskowej traktuje się tak samo jak wykonywanie w tym czasie pracy przez pracownika. Jeżeli pracownik wrócił do zakładu pracy, jego zatrudnienie przed służbą, okres służby i okres pracy po służbie traktuje się tak, jakby to był nieprzerwany okres zatrudnienia w tym samym zakładzie pracy. Ponadto zaś według nowych przepisów, a w szczególności w myśl wymienionego na wstępie § 4 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 września 1979 r., w razie podjęcia pracy w ciągu 30 dni w innym zakładzie pracy do okresu zatrudnienia w nowym zakładzie pracy zalicza się oprócz okresu służby wojskowej również okres zatrudnienia w poprzednim zakładzie pracy. W nowych przepisach utrzymano zatem uwarunkowanie i związek zaliczania okresu zatrudnienia z zaliczaniem służby wojskowej istniejący już w dotychczasowych przepisach.

Mając na względzie powyższe, okres zasadniczej służby wojskowej odbywanej przez ubezpieczonego od dnia 24 października 1979 r. do dnia 5 kwietnia 1982 r. podlega zaliczeniu do okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych. Ubezpieczony rozpoczął zasadniczą służbę w okresie, kiedy pracował w Zakładach (...) S.A. z siedzibą w W., a jego praca na stanowisku elektromonter maszyn wirujących, spawacz, którą świadczył w okresach od dnia 01 września 1973r. do dnia 1 września 1993 r. wykonywana była w warunkach szczególnych. Po zakończeniu odbywania służby wojskowej powrócił w ciągu 30 dni do pracy i nadal wykonywał ją w tych samych warunkach, co przed rozpoczęciem zasadniczej służby wojskowej.

Reasumując, po zsumowaniu okresu faktycznego świadczenia pracy w warunkach szczególnych i okresu zasadniczej służby wojskowej, praca ubezpieczonego w warunkach szczególnych była wykonywana w wymiarze przekraczającym 15 lat, objętych Wykazem A, stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a zatem warunek, którego dotyczył spór, został spełniony wobec, czego Sąd Okręgowy znalazł podstawy prawne do przyznania E. K. prawa do wcześniejszej emerytury z warunków szczególnych.

Z opisanych przyczyn, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477<sup>(14)</sup> § 2 k.p.c. zmienił decyzje z dnia 17 maja 2016 r., znak: (...) oraz z dnia 30 września 2015 r., znak: (...) w ten sposób, że przyznał E. K. prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 1 września 2015 r. o czym orzekł w pkt. 1 sentencji wyroku.

O kosztach postępowania, Sąd Okręgowy orzekł w pkt. 2 wyroku na podstawie § 12 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 461), zmienionego następnie Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1079), zasądając od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. na rzecz odwołującego E. K. kwotę w wysokości 540,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Z kolei rozstrzygnięcie zawarte w pkt. 3 wyroku opiera się na przepisie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zdaniem Sądu Okręgowego organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w wypłacie świadczenia. Ustalenie, że odwołujący spełnił warunek wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych wymagało bowiem przeprowadzenia sądowego postępowania dowodowego. Organ rentowy nie ma tych możliwości dowodowych w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, gdyż ograniczony jest środkami dowodowymi wymienionymi w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49).

Stosownie do treści art. 118 ust. 1a w/w ustawy, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Działając zaś na podstawie powołanego przepisu, Sąd wnioskując a contrario, nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, powodującej opóźnienie w wypłacie świadczenia, mając na uwadze fakt, iż dopiero wyniki niniejszego postępowania dowodowego pozwoliły na poczynienie wiążących ustaleń, co do odbywania zasadniczej służby wojskowej, mającej wpływ na jego prawo do wnioskowanego świadczenia.

Wobec powyższego, Sąd orzekł jak w pkt. 3 sentencji wyroku.

(...)

(...)

(...)

(...)